

PRVI SLOVENSKI LIST V AMERIKI

Geslo: Za vero in narod — za pravico in resnico — od boja do zmage!

GLASILO SLOV. KATOL. DELAVSTVA V AMERIKI IN URADNO GLASILO DRUŽBE SV. DRUŽINE V JOLIETU; P. S. DRUŽBE SV. MOHORJA V CHICAGI; ZAPADNE SLOV. ZVEZE V DENVER, COLO., IN SLOVENSKE ŽENSKÉ ZVEZE V ZEDINJENIH DRŽAVAH.

(Official Organ of four Slovenian Organizations)

CHICAGO, ILL., ČETRT EK, 29. APRILA — THURSDAY, APRIL 29, 1943



LETNIK (VOL.) LIL

Rusi uspešni na severu - Apel na patriotizem premogarjev

BOJI ZA TUNIZIJO SE Z SRDITOSTJO NADALJUJEJO

Maršal Timošenko je tekom zimske kampanje osvojil Ilmen jezero in druge važne točke na severu. — Nemci v Tuniziji se trdovratno borijo, spoznavajo pa, da je vse prizadevanje zastoj. — V Tihem morju se pripravljajo na nove spopade.

Timošenko vrta luknje v nemško črto

O maršalu Timošenkoju ni bilo več tednov kakih obširnejših poročil. Mož pa ni počival, marveč vstrajno delal na severni fronti med Leningradom in Starayo Rusijo. Ilmen jezero, ki se nahaja pod Leningradom je bila zelo važna postojanka za nemške čete. To jezero je zdaj Timošenko popolnoma obsedel in je zopet v ruskih rokah. To poročilo potrjuje celo berlinska radio postaja, kakor tudi, da so Rusi zasedli mesto Novogorod nad Ilmen jezerom.

Timošenko je s svojimi nadstojniki in taktičnim vrtnjem v nemško obrambno črto prisilil Nemce, da so prepustili Rusom več svojih utrjenih pozicij in je tako rešil pred večnim ogrožanjem Leningrad sam.

Nemški pritisk v kubanskem okrožju je pojenjal, ne da bi dosegel kake uspehe. Ob Donu pa se pripravljajo zopet obe strani za spomladne kampanje, ko bodo vođe odtekli in se teren osušil.

Nemci v Tuniziji se trdovratno upirajo

Tekom zadnjih 24 ur ni na afriški fronti v Tuniziji posebnih sprememb. Divjajo pa stalno srditi boji in zlasti Amerikanci stalno nadaljujejo z napadi in so prebili nemške črte na dveh krajih. Angleži in Francozi pa so prebili nemške črte na jugo zapadu, kjer bodo Nemci vsak čas prisiljeni napraviti nov umik.

Angleško poročilo omenja, da so Nemcem uničili v enem tednu nad 80 tankov. Francoške čete so oddaljene od Tu-

nisa še 23 milj. Pred seboj pa imajo še več vrst gorskih grebenov, ki bodo nudili Nemcem priložnost za odpor. Nemci se srdito upirajo. Vsak korak, ki ga store nazaj, ga store šele ko so prisiljeni in ko vidijo, da ni rešitve.

Zavzetje Tunizije ni tako lahko podvzetje, kakor so mnogi prvotno domnevali. Ob zadostnih zalogah zna trajati borba za Tunizijo še cel mesec, pravijo nekateri vojaški strokovnjaki.

Boji v Tihem morju

Iz Avstralije poročajo, da so spopadi med japonskim in zavezniškimi letalstvom stalno na dnevnem redu. Zavezniški bombniki so stalno na straži in pazijo, da ovirajo plovbo med raznimi otoki, ki jih imajo Japonci zasedene. Izvidna letala nad obojima v Tihem morju nad Novo Gvinejo pa poročajo zopet, da se pripravljajo in vežbajo Japonci velike skupine ladij in kopnih sil, ki jih nameravajo najbrže uporabiti za ofenzivo proti zavezniškim. Avstralski so zadnje dni ponovno opozarjali, da Japonci pripravljajo udar na Avstralijo.

Na Kitajskem, kjer so na nekaterih točkah še lani globoko prodrli Japonci v notranjost dežele, zdaj razvijajo svoje pozicije in zgleda, da hočejo svoje operacije razširiti dalje v notranjost in tako otežkočiti zavezniške operacije proti njim iz notranjosti Kitajske.

VELIKI VOJAŠKI MANEVRI

Lebanon, Tenn. — V državi Tennessee se vršijo že dni veliki manevri in vojaške vaje,

KAJ STORITI Z JAPONCI V AMERIKI IN V TOKIJO?

Washington, D. C. — Objavljena vest zadnji teden, kako so Japonci dali postreliti ujetu ameriške letalce je silno razžalila ameriško javnost. Najvišji zvezni sodnik Douglas je včeraj v svojem govoru ostro ožigosal japonsko barbarstvo in japonsko vlado. Opozarjal pa je, da Amerikanci takemu divjemu instinktu ne smemo slediti niti ga posnemati. V severnem ilinoškem mestecu Marengo, kjer ima Curtis Candy Co. veliko obsežno farmo, je dobila za delo na farmi šestnajst v Ameriki rojenih Japoncev, internirancev. Župan mesta in z njim prebivalci so proti temu protestirali z izjavo, da ne odgovarjajo za njihovo varnost. Japonci bodo premeščeni. Enak slučaj se je zgodil v Maryland državi in še neko drugod. Na vlado pa med tem prihajajo brzojavke in pisma, ki pozivljajo, naj Amerikanci vrnejo Japoncem z batinami, kar so storili našim letalcem.

BLAZNEŽ NAPADAL ŽENE IN OTROKE

Chicago, Ill. — Neki blaznež in pohotnejš je zadnje dni napadel v Chicagi več žensk in otrok. V sedmih krajih se je zglasil, po navadi poprašuje, če imajo sobe za najem ali pa garažo. Ko mu pokažejo sobe ali garažo, navadno napade in svoje žrtve udara ali s kladivom, ali pa meče v nje nože. Tako je do sedaj nadlegoval že enajst oseb. Policija je na domu, da ga izsledijo. Mož je star okrog 28 do 32 let in srednje male postave 5 čevljev do 5 palecev visok. Oblast svari gozpodinje in otroke, naj kakim tujcem nikdar ne odpirajo domovanj, niti jih naj ne vodijo, ko so sami doma v stanovanju.

ki jih vodi druga armada. Vodijo se med oddelki, ki predstavljajo nasprotne eden drugega resne vaje, prav kakor na resnih bojiščih. Pri vajah sodelujejo mehanizirani oddelki in letalstvo.

NAD 13.000 PREMOGARJEV ŽE IZOSTALO OD DELA

Vladno vojno stališče v teh izrednih vojnih časih ogroženo od preteče premogarske stavke. — Če začne stavka, bo takoj prizadeta jeklarska industrija in to pomeni direktni udarec za vojno proizvodnjo. — Lewis vstraja dalje.

KRIZEM SVETA

— Alžir, Afrika. — Poveljstvo zavezniških sil v Severni Afriki je objavilo včeraj, da so Nemci in Italijani letos od 1. januarja pa do sedaj zgubili 66.000 mož ubitih, ranjenih in ujetih. Poleg tega so zgubili 425 topov, 250 tankov in okrog 3000 motornih vozil. Tu pa niso vštete zgube na morju.

— Ottawa, Ontario. — Madame Chiang Kaishek, bo v juniju obiskala Kanado, v srho boljnih odnošajev med njevo deželjo in Kanado. Nastopila bo s pozdravnim govorom pred kanadskim parlamentom. Obiskala bo razne zavode po Kanadi, kjer bo s svojimi predavanji predočila potrebo pomoči kitajskemu narodu v tej vojni.

— Capetown, Južna Afrika. — Ministerski predsednik Jan Christian Smuts bo obiskal meseca avgusta Združene države, takoj po volitvah, ki se bodo vršile letošnje poletje v Južni Afriki. Njegov obisk bo imel nalogo ustvariti tesnejše sodelovanje med Ameriko in Južno Afriko.

— London, Anglija. — Meseca maja poseti Združene države čehoslovaški predsednik Edward Beneš in junija meseca pa Kanado. Predsednik Beneš bo imel po deželi več govorov in predavanj o njegovi stari domovini, ki sedaj trpi pod krutim zatiranjem Nemcev.

Društva, ki oglašajo svoje prireditve v "A. S.", imajo vedno dober uspeh.

Washington, D. C. — Kljub temu, da so na razna vladna opozorila dobile oblasti odgovor od vodstva premogarske unije mehkega premoga, da vodstvo ni izdalo nikakega naročila za stavko, je včeraj ostalo doma v zapadni Pennsylvaniji in v Kentucky več kakor 13.000 premogarjev od dela. Dasi vodstvo ni izdalo naročila za stavko, pa isto tudi ne skuša preprečiti in brezbrizno molči, kakor bi ne imelo pri tem nobene odgovornosti.

Vojni odbor za delavska vprašanja je včeraj naslovil na vodstvo unije mehkega premoga apel, kakor tudi na vse premogarje, da naj se ozirajo na svoj patriotizem v teh kritičnih časih, ko dežela potrebuje sleherni uro dela od vsakega ameriškega delavca. Gre zato, da si ohranimo z delom mi doma, kakor naši sinovi na frontah svojo svobodo in neodvisnost. Posebno v Pennsylvaniji, kjer jeklarske tovarne porabijo vso proizvodnjo premoga za oboroževalni program, bi bilo prekinjenje z delom nad vse usodno. Zastoj dela tu, pomeni zastoj dela v jeklarnah. To pomeni, da naša vojska ne bi dobila več toliko (Dalje na 4. strani)

MATIČNA LADJA "RANGER" NI POTOPLJENA

Washington, D. C. Mornariški urad je včeraj zanikal vest, da je ameriška matična ladja nosilka letal "Ranger" potopljena, kakor je to poročala berlinska radio postaja zadnje nedelje. Poročilo pravi: Ne nosilka "Ranger", na kaka druga taka ladje ni bila potopljena, niti ne napadena nikjer.

VESTI O DOMOVINI

Gerilsko delovanje v Jugoslaviji je prav živahno, ne samo v Srbiji, Slavoniji, Bosni in Hercegovini, temveč tudi v Sloveniji, prav do ljubljanske okolice.

Boji v Jugoslaviji

(Iz New York Herald Tribune, 22. aprila 1943.)

Borbe v Jugoslaviji so zdaj osredotočene na tri glavna bojišča: v jugozahodni Bosni in Hercegovini, v Papuk planinah v Slavoniji in v Sloveniji prav do ljubljanskega distrikta.

Osišče skrbi pred vsem za to, da mu gerilci ne prekinajo važnih prometnih prog; iz uradnih jugoslovanskih virov poročajo, da se bijejo v zadnjem času najhujši boji v okolici mesta Konjic v Hercegovini.

Gerilci so oblegali to mesto 4 dni; osišče je uporabljalo v obrambi letala-strmoglavec, topništvo in oklopne vozove. Člapki nemških poročevalcev z bojišča so bili tiskani v nemškem dnevniku, izhajajočem na Hrvaškem "Deutsche Zeitung in Kroatien".

Iz teh nemških poročil sledi, da so gerilci uporabljali tudi težje topove in celo zasedli vse južni del mesta. Nemška letala-strmoglavec so spuščala s padobranci hrano in municijo "na ozki pas ozemlja, ki se je še nahajal v rokah braniteljev". Poročilo govori o gručah nemških letal, ki so prihajala, jata za jato, in končno, po štiri dnevih bojih tudi prisilila gerilce, da se zopet umaknejo.

Londonski radio o nemških neuspehih v Bosni

London, 23. aprila (Radio predjemna služba) — Govornik londonskega radia poroča, da se jugoslovanski partizani v Bosni še vedno uspešno bore proti okupatorju. Zavzeli so štiri mesta in uničili vse štiri italijanske posadke, ter ob tej priliki zaplenili velike količine orožja in municije. Več sto italijanskih nemških vojakov je poginilo v teh bitkah.

Nemci pošiljajo ojačenja v Bolgarijo. Bolgarska vlada je izdala ostre ukrepe proti vsem onim bolgarskim državljanom, ki so naklonjeni Rusom.

V Rumuniji se zopet vrše množične aretacije oseb, obtoženih proti-nemškega delovanja.

Gerilci porazili italijanske čete v Južni Srbiji

London, 19. aprila (UP) — Sovjetski informacijski urad v Londonu poroča danes, da so jugoslovanski patrioti zavzeli nazaj precej krajev in očistili ves bitolski okraj v Južni Srbiji. Bitke so trajale dva dni. V bližini mesta Čajnice so gerilci baje prizadeli ogromne izgube italijanski diviziji, zaplenili vso njeno oskrbo in velik del vojne opreme.

Gerilске skupine naraščajo. Angleški list "Reynolds"

"News" prinaša v svoji številki z dne 28. marca članek svojega posebnega dopisnika z naslovom "Jugoslovanski gerilci so dobili 40.000 novih hrvaških pristašev". V članku piše med drugim:

Druga obletnica jugoslovanske patriotske narodne vstaje je prinesla včeraj vest o našem naraščanju gerilskega pokreta in jugoslovanskih vojaških sil v Bosni in na Hrvaškem. V enem srezu — trdi vest agenture Tass iz Ženeve — je zapustilo 40.000 mož svoje domove z namenom, da se pridružijo gerilcem. Ta padek priznava kvizlinška oblast ustašev sama.

Čete osišča in ustaši izvajajo divjaške represalije v vseh, katerih možko prebivalstvo se je pridružilo gerilcem; več od 11 takih vasi so že porušili in zažgali. Velik del prebivalstva mesta Krupa v Bosni, je zapustil svoje hiše in vstopil v vrste gerilcev. Vsled tega je nemško letalstvo bombardiralo in porušilo mesto, pri čemer je bila ubita polovica preostalih ljudi.

Na povelje Nemcev izvajajo kvizlinška ustaška policija masovne pogone v vseh mestih na Hrvaškem. Iz Zagreba poročajo, da so pobrali več od 33.000 moških, po največ mlajših ljudi od 20 do 26 let.

Napadi na železnice

Angleška časniška agentura Reuter je prinesla dne 29. marca naslednjo vest:

V teku zadnjega meseca so jugoslovanski gerilci porušili 51 železniških postaj, zadnje na progji Bugojno-Sarajevo. Na progji Lapovo-Kragujevac je bil vržen iz tira nemški vojaški vlak. V Kragujevcu so gerilci ubili načelnika policije.

Sofijski časopis ZORA je objavil v svoji številki od 16. marca dopis iz Sumadije, katerega je listu poslal bolgarski vojak, po imenu Grabčev.

Iz dopisa sledi, da je bolgarski vrhovni stan zdaj nastanjen v Kragujevcu. V ta možnih trgovinah ni najti ničesar, niti ne koščka papirja. Gospodarsko življenje v Kragujevcu je popolnoma zastalo in mrtvo.

Promet na železnicah je skoraj ustavljen; tvornice za orožje stoje, tako da so vsi delavci brezposelni in nimajo nobenega zaslužka več.

Kralj Peter II. sprejel g. Lehmana

London, 22. aprila (AP). — Herbert H. Lehman, direktor urada Zedinjenih držav za "Foreign Relief and Rehabilitation" je imel danes razgovor z jugoslovanskim kraljem Petrom II.

RUSIJA PREKINILA ZVEZE S POLJSKO ZAMEJNO VLADO

London, Anglija. — V imenu Sovjetske Rusije, je sovjetski komisar za zunanje zadeve Vyacheslav Molotov v ponedeljek izročil poljskemu poslaniku v Moskvi Tadeju Romerju noto, v kateri dolži poljsko zamejno vlado v Londonu, da ta sodeluje z Hitlerjem proti Rusiji. S tako vlado pravi nota, Sovjetska Rusija ne more imeti nobene zveze.

Zakaj je prišlo do prekinjenja zvez med Rusijo in poljsko vlado? Pred nekaj tedni je prišla v svet vest, da so Rusi pri Smolensku pobili nad 10.000 poljskih častnikov. Vest je prišla iz nemških virov, ki trdijo, da so našli v bližini Smolenske grobove, v katerih so pokopane žrtve. Ta-

kaj je na vesteh resnice. Takoj po zamišljenem nemškem načrtu) v svet, mu je že sledila sugestija, naj poljska vlada v Londonu zaprosi za mednarodno komisijo rdečega križa, ki naj gre in ugotovi kaj je na vesteh resnice. Taka komisija je baje šla na delo in res grobove videla. Kedar so bili pobiti poljski častniki, to pa ni točno ugotovljeno. Prav lahko je, da so jih Nemci sami pobili. Potem pa vso stvar umetno naredili tako, da obdolžitev za zločin pada na Ruse. Ruska vlada tudi tako trdi in zanika vsako obdolžitev in krivdo. Nemci so satansko prekanjeni in s takimi pretvezami znajo netiti so- raštvo med slovanskimi na-



Pri Council Bluffs, Iowa, je že dni gornila povodanj radi naraščajoče reke Missouri. Nižninske kraje so obvarovali povodnje, tem, da so napravili kot ograjo iz vrel naplavljenih s peskom.

AMERIKANSKI SLOVENEK

Prvi in najstarejši slovenski list v Ameriki. Ustanovljen leta 1891

The first and the oldest Slovene newspaper in America. Established 1891

Izhaja vsak dan razen nedelj, po nedeljkov in dnevov po praznikih.

Issued daily, except Sunday, Monday and the day after a holiday.

Izdaja in tiska: EDINOST PUBLISHING CO. Naslov uredništva in uprave: 1849 W. Cermak Rd., Chicago

Published by: EDINOST PUBLISHING CO. Address of publication office: 1849 W. Cermak Rd., Chicago

Table with subscription rates: Za celo leto \$6.00, Za pol leta \$3.00, Za četrt leta \$1.75

Table with subscription rates: For one year \$6.00, For half a year \$3.00, For three months \$1.75

POZOR! Številke poleg vašega imena na naslovnih strani kažejo, do kodaj je plačana vaša naročnina.

Dopisi važnega pomena za hitro objavo morajo biti poslani na uredništvo vsaj dan in pol pred dnevom, ko izide list.

Entered as second class matter, November 10, 1925 at the post office at Chicago, Illinois, under the Act of March 3, 1879.

J. M. Trunk:

RUSKE ZAGONETKE IN DRUGO

Razmerje med manjševiki, toraj socialisti, in boljševiski, toraj komunisti, kakršno je bilo v pričetkih revolucionarnega gibanja v Rusiji...

Značilno je, da je po prvih pojavih in uspehih revolucije Kerensky, vodja manjševikov, streljal na boljševiske...

Dva voditelja poljskih socialistov, Juda Erlich in Alter, sta prišla pod sekiro ruskih komunistov in bila poslana na oni svet.

Well, meritrično bo danes težko priti resnici na dno dejstvo je le, da borba med manjševiki in boljševiski traja naprej...

Vsekako je že danes pri tem prerekanju nekaj zanimivega in značilnega.

Socialisti trdijo, da je tako postopanje pravi škandal ker baže ni vzroka, da sta bila ta dva socialistična voditelja...

Ampak zopet sem vsaj jaz pred zagonetko. Kako so mogli taki goli tigri tako izpremeniti Rusijo...

Kdaj bo teh ruskih zagonetek konec? Francozi se polagoma uravnavajo, uravnali se še niso.

Do miru pride. Gotovo. Do kakšnega miru? Ako bo v Moskvi dosti razsodnosti in bo ruska sfera potegnjena...

Japonci so morali biti silno sigurni, da imajo zmago nad Amerikanci že v žepu. Zato so dali kar enostavno uje...

Še večji fanatiki so Nemci, ki so se s svojo divjo strastjo sovraštva vrgli na slovanske dežele in morili njihove...



IZ URADA JPO ŠTEV. 9

Waukegan-No. Chicago, Ill. Iz urada šte. 9, JPO se poroča, da ob zaključku računa za "bunco party" prireditelj, katera se je vršila v Slovenskem Narodnem Domu...

Zadnji bunco party so imele ženske v oskrbi in sicer so bile v odboru sledeče: Mrs. Albina Furian, Mrs. Margaret Rep in Mrs. Antonia Bezek.

Ta blagoslovitev bo ob 8 uri dopoldne in se bo vršila v slovesno sv. mašo v cerkvi Marija Pomoč Kristjanov na So. 61 St. Vljudno vabimo vse naše članice...

Popoldne točno ob 3 uri se bo pričel program Materinskega dne v Labor Dvorani na So. 64 St. in W. National. Ta program je namenjen in posvečen vsem materam.

Vsakemu izmed teh in vsem vdeležencem najlepša hvala za sodelovanje in pomoč. Vsi delavci so prostovoljno in zastonj dali svoj čas in delo...

Odbor JPO, šte. 9.

VELIKA PRIREDITEV NA MATERINSKI DAN

West Allis, Wis.

Čez par dni bo tukaj mesec maj, ki je najlepši mesec v letu. Vse lepo zeleni, ptički veselo žvrgolijo in vsa narava se lepo vzbuja...

Dne 9. maja bomo praznovali Materin dan, zato pošiljam vsem materam tople pozdrave in iskrene želje, da bi vse praznovale ta dan zdrave in vesele in ga dočakale še mnogo let.

Poročam, da bo letos na ta dan, to je 9. maja, tukaj na West Allisu velika prireditev, ki jo bo vprizoril dekliški krožek Victory Cadet Drill Team Slov. Ženske Zveze...

Ta blagoslovitev bo ob 8 uri dopoldne in se bo vršila v slovesno sv. mašo v cerkvi Marija Pomoč Kristjanov na So. 61 St. Vljudno vabimo vse naše članice...

Popoldne točno ob 3 uri se bo pričel program Materinskega dne v Labor Dvorani na So. 64 St. in W. National. Ta program je namenjen in posvečen vsem materam.

Vsakemu izmed teh in vsem vdeležencem najlepša hvala za sodelovanje in pomoč. Vsi delavci so prostovoljno in zastonj dali svoj čas in delo...

Vesela sem bila in ravno tako članice SZZ, ko so nas na 11. aprila obiskale glavne urednice SZZ Mrs. Marie Prislund, Mrs. J. Erjavec in Mrs. A. Novak...

Vsem bolnim naročnikom želim ljubega zdravja. Da bi pomladansko sonce ogrelo vse mrzle kotičke in napravilo vsem zdravo ozračje!

Marie Floryan, zastopnica.

Dodatno. — Članicam podr. št. 17 SZZ: Mesečna seja se bo vršila v ponedeljek zvečer ob 7 uri v St. Mary's cerkveni dvorani...

Op. uredn.: Žal, da je prišlo prepozno za objavo pred prazniki!

POZOR, DETROIT IN OKOLICA!

Detroit, Mich.

V nedeljo 2. maja ob 3 uri popoldne bo četrtja seja podružnice šte. 1 SANSa v Slovenskem narodnem domu, 17153 John R.

Prosi se, da se udeležite v največjem številu, ker so zelo važne zadeve na dnevnem redu. Potrebno je odločiti prav, da bo nam v čast in naši zasluženi Sloveniji v korist.

Mnogo vas ni bilo na manifestaciji "Slovenski dan". Lahko vam je žal. Bila je lepa manifestacija vseh zavednih navzočih, izraz globoke simpatije in odločne volje pomagati dokler je čas.

Kdor je kriv, naj popravi svojo brezbrižnost in pride sedaj, da doprinese svoj delež k teži nalogi Slovenskega ameriškega (narodnega) sveta.

Edino SANS z vso našo pomočjo bo mogel to storiti s svojih zastopnikov pri zeleni mizi. Nič nam ne sme biti preteško in nikogar ne bo bolelo, če kaj žrtvuje za naš trpinčen narod v stari domovini.

Odšli bomo, spomin za nami bo ostal. Ovekovčilo ga bo veliko požrtvovalno delo za rešitev krvnih bratov in sester. V zgodovini bomo živeli večno. Potomeci se nas bodo spominjali s ponosom, a naš narod v mili, sedaj tako tužni, Sloveniji nam bo hvaležen.

Na sejo nas kliče naš Sans! Le pridite vsi na ta dan, dolarček al dva premore že vsak

in bratu pokloni ga rad, Če sam ne prinese na sejo daru, naj Charlesu Gabru odda, al ga mu pošlje domu.

(Chas. Gaber, 16641 Invenness, Detroit, Mich.)

Za podružnico šte. 1 SANSa

Lia Menton, tajnica.

JAVEN POZIV

Vsem slovenskim organiziranim skupinam v okrožju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave., Cleveland, O.

Dve dolgi in strašni leti že trpi in zdihuje naš nesrečni in nesvobodni slovenski narod pod grozečimi vislicami, v senki krvavih bajonetov in smrtonosnih pušk, iz katerih se kadri dušljiv in moreč dim smodnika. Čez dvesto vasi, trgov in mest je uničenih in požganih, ljudje pomorjeni ali raztepeni po tujih zemljah.

Bomo li molčali mi, ko kričijo to tal požgana slovenska bivališča, ko iz prezgodnjih grobov kliče na pomoč spomin nedolžnih žrtev. Ne! Nikakor ne! Mi moramo govoriti potom našega Slovenskega ameriškega narodnega kongresa, ki je pripoznan pri ameriški vladi v Washingtonu, D. C.

Direktorij Slovenskega narodnega doma na St. Clair Av. je 18. aprila osvojil sklep, da zavzame iniciativo, da skliče ustanovno sejo za lokalno podružnico Slovenskega ameriškega narodnega sveta v Ameriki.

Ta ustanovna seja se vrši v petek 30. aprila 1943, v dvorani št. 1 v novem posloplju. Pričetek točno ob 8. uri zvečer.

Direktorij apelira na sledeča društva, ki so delničarji SND in ki povečini obdržujejo seje tudi Domu, da pošljejo na to sejo svojega predsednika, tajnika in blagajnika, da se udeležijo ustanovnega sestanka:

- Carniola Hive, št. 493 in Carniola Tent št. 1288 (The Maccabees); Cleveland, št. 126 SNPJ; Clevelandski Slovenci, št. 14 SDZ; Danica, št. 11 SDZ; Comrades, št. 566 SNPJ; Concordians, št. 185 SNPJ; Dosluženci. France Prešeren, št. 17 SDZ; Glas Clevelandskih Delavcev, št. 9 SDZ; Ilirska Vila, št. 173 ABZ; dramsko društvo Ivan Cankar; Jugoslav Camp, št. 293 WOW; Jutranja zvezda, št. 137 ABZ; Kristusa Kralja, št. 286 KSKJ; Kranj, Lipa, št. 126 SNPJ; Loška Dolina; Lunder-Adamič, št. 28 SNPJ; Na (Dalje na 4. strani)

DOGODKI

Med Slovenci pa Ameriki.

Kupujte vojne bonde in znamenke pri Mrs. Schlosar!

West Allis, Wis. — Tukajšnja znana rojakinja Mrs. Josephine Schlosar, ki ima trgovino za moške, ženske in otroške obleke na 5801-5805 W. National Ave., je sprejela predsedništvo in zastopništvo akcije za prodajanje vojnih bondov med Slovenci v Milwaukee County. Rojaki in rojakinje v tej okolici, pokazimo, da smo tudi mi zavedni Amerikanci in storimo za našo novo domovino vse, kar je v naših močeh.

Šentstefanski vojaki

Chicago, Ill. — Iz Alaske, kjer se je nahajal več mesecev, je prišel v ponedeljek na 10 dnevni dopust Pvt. Tommy Kremesec, sin Mr. in Mrs. Anton Kremesec iz 2323 S. Winchester Ave.

Joe Anzel, sin Mr. Alojzija Anzel iz 2326 S. Wolcott Av., je skončal mornariški tečaj v Navy Pier v Chicagi in je bil poslan drugam.

Pvt. Edward Prah, sin Mr. in Mrs. Peter Prah iz 1806 W. 23 St. je prišel za konec velikega tedna domov iz Madison, Wis.

Na dopust sta prišla tudi oba sinova Mr. in Mrs. Frank Polden, 2117 W. 23 St. Raymond Polden služi pri mornarici v Glenview, Ill., Lieutenant Donald Polden pa služi pri armadnih letalcih v Camp Hood, Texas. Oče teh dveh fantov se je kot ameriški vojak bojeval v Franciji v prvi svetovni vojni.

Za zmago!

Denver, Colo. — Zapadna Slovanska Zveza je do sedaj kupila vojnih bondov za \$133.000. Gotovo odlični prispevek za našo zmago!

Na dopustu

Cicero, Ill. — Na velikonočno nedeljo jutraj je prišel domov na dvotedenski dopust iz Camp Adair, Ore., John Markovich, sin Mrs. Mary Markovich, 1529 S. 60 Ct., Cicero, Ill.

Kronanje Majniške Kraljice

Chicago, Ill. — Kakor vsako leto, tako bomo tudi letos imeli prvo nedeljo v maju v cerkvi Sv. Štefana prelep obred kronanja Majniške Kraljice. Dekleta Marijine Družbe zgradijo poseben oltar sredi cerkve in tam okrasijo kip Marije, Kraljice Majnika, ki jo kronajo med lepo izdelanim obredom. Ta obred sestoji v glavnem iz slikovite procesije, krasnega dekliškega petja in slovesnega nedeljskega večernega blagoslova. Na ta večer je vsako leto cerkev nabito polna!

TARZAN (695) SPOR



Grany je zahtevala, naj vsi denejo ribe na en kupček, da bo vsak dobil enako. Jagger se je uprl. On je ujel največ!



"Ali se vi demokratični Amerikanci ne ravnate po načelu, da naj vsak obdrži, kar zasluži?" se je hudoval.



"Da, kadar je zadosti za vse. Toda mi verujemo tudi, da moramo biti dobri sosede in pomagati nevarnim!"



"Bedasta preobčutljivost!" se je rogal Jagger: "kar je moje, ostane moje." Nekaj moških mu je začelo groziti.

"Nikar," jih je prosil Peter Egalis; "imejmo mir. Naj obdrži vse svoje ribe!" Njegovo prošnjo so upoštevali.

Napisal: Edgar Rice Burroughs

Hlapec Jan

Stijn Streuvels

Mar se ni zdaj ob hlevnih vratih nekaj zganilo? Morda bosta zdaj kaj doživela! In premišljal je, kaj naj stori, če jih bo prišlo več. Smrtno se je bal, da bi utegnil tat po njegovih krivdi uiti in bi. Vorster besnel nanj. V domišljiji si je slikal, kako bi s trdim prijemom pograbil tatu, kako bi rešil gospodarja iz smrtno nevarnosti in bi prihodnjic dobil zato denarja, dosti denarja. In Vorster bi mu velel, naj gre z vprego na njivo. Čutil bi neumno radost, tekal h konjem in pripovedoval vsakomur, kdor bi hotel poslušati: "Zmeraj sem vedel, da bo nekoč prišlo do tega!"

Ob krepkem sunku v goleni se je Jan spet prebudil v mrzli kletni luknji. Nekje v bližini je hreščalo kolo ročnega vozička čez grapasta tla. Koraki so se bližali. Oči obeh čuvajev so v temi iskale postav, ki so morale stati že gori na stopnicah. Po Janovi glavi je zabučalo, šklepetanja zob ni mogel preprečiti in mrazčalica ga je preletela po životu. Navidezno pa je mirno čakal, kaj bo.

"Prezgodaj ne smem skočiti! Paziti moram na gospodarja!" je veleval sam sebi.

Zdaj je prišel tat po stopnicah navzdol. Jan je skrčil noge, da bi šel mimo. Slišal je, kako je vtaknil ključ v ključavnico. Kakor blisk je skočil Vorster k njemu; Jan prav tako.

Z enim sunkom sta potegnila tatu vznak in ga pritisnila na tla. Držala sta ga z vso močjo. Ves dogodek je trajal samo kratek trenotek in stražarja sta se začudeno vprašala, če je vse opravljeno. Nista vedela, ali jih bo prišlo še kaj, in kaj naj počneta s tatom. Spregovorila hista nobene besede. Potem se je Vorster zavedel, da je ujetnik v njegovih rokah.

"Ha, ti ogabni, zamazani potep! Zdaj mi boš delal pokoro! Kdo si? Govori, da te bom spoznal! Povej, kdo si!"

Tat je molčal in Vorster je v svoji nepotrežljivi naglici otipaval neznanca v temi.

"Do jutri ga bova zaprla tu v klet. A čakaj, najprej mu bom zvezal noge. Kje so vrvi? Dobro ga drži!" je zavpil Janu. "Trdno ga drži, jaz grem po luč in po vrvi. Preden grem spat, hočem vedeti, kdo je tat!"

Jan je bil še ves prevzet od tega, kar se je zgodilo. Njegova kolena in njegove roke so z vso težo telesa pritiskale na človeka pod sabo. Iz njegove bojazni se je razvila močna vna, ki ga je silila, naj se pokaže moža in naj se pred gospodarjem postavi.

"Drži prekletu seme dobro v kleščah! Hudič naj te vzame, če ga izpustiš. Potem te ustrelim ko zajca, razumeš?"

Vorster je odhitel, da bi prinesel vrvi in svetilko.

Brž ko sta bila sama, je tat zagrgal skozi zadržano grlo:

"Jan, izpusti me! Jan — prekletu vendar!"

Ta hip je Jan prepoznal glas. Preden je sam vedel, so mu roke popustile in že se je tat izmuznil.

"Dolf!" To je bilo vse, kar je mogel v svojem začudenju spraviti iz sebe. Ni mislil na to, kaj bo prišlo, mislil je le: "Tat — moj Bog, Dolf je bil tat!"

Ali bi mogel izdati Dolfa? Ne da bi kaj premišljaj, po čisto nagonem nagibu ga

je izpustil in zdaj je čepel sam na tleh kakor bedast zločinec, ki čaka na svojo kazen. Zdjaj je zagledal svetilko, ki se je majavo bližala v temi.

"Kje je?"

"Iztrgal se je! Bil je močnejši ko jaz in me je premagal." Jan je menil, da vidi od besa spačeni gospodarjev obraz. Potrt je stal pred njim in čakal, kaj se bo zgodilo.

"Poznaš ga! Izpustil si ga, bedak ti! Povedal mi boš, kdo je?"

"Iztrgal se je — pobegnil je," je jecjal Jan. Vzravnal se je in bil pripravljen, da zbeži.

"Vsi ste pod eno plahto! Podleži! Na —" in gospodar je udaril Vindeveughela z vrvjo v obraz.

"Proč z moje kmetije in ven iz moje hiše! In ne prikaži se mi več pred očmi!"

Jan se je umaknil drugemu udarcu in tekkel čez temno dvorišče domov. Po glavi mu je šumelo. Gospodar je klel in razgrajal, dokler ga je mogel Jan slišati.

"Pričakoval sem to, bal sem se!"

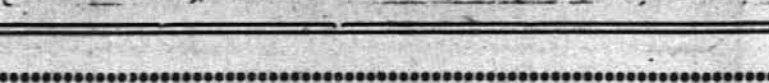
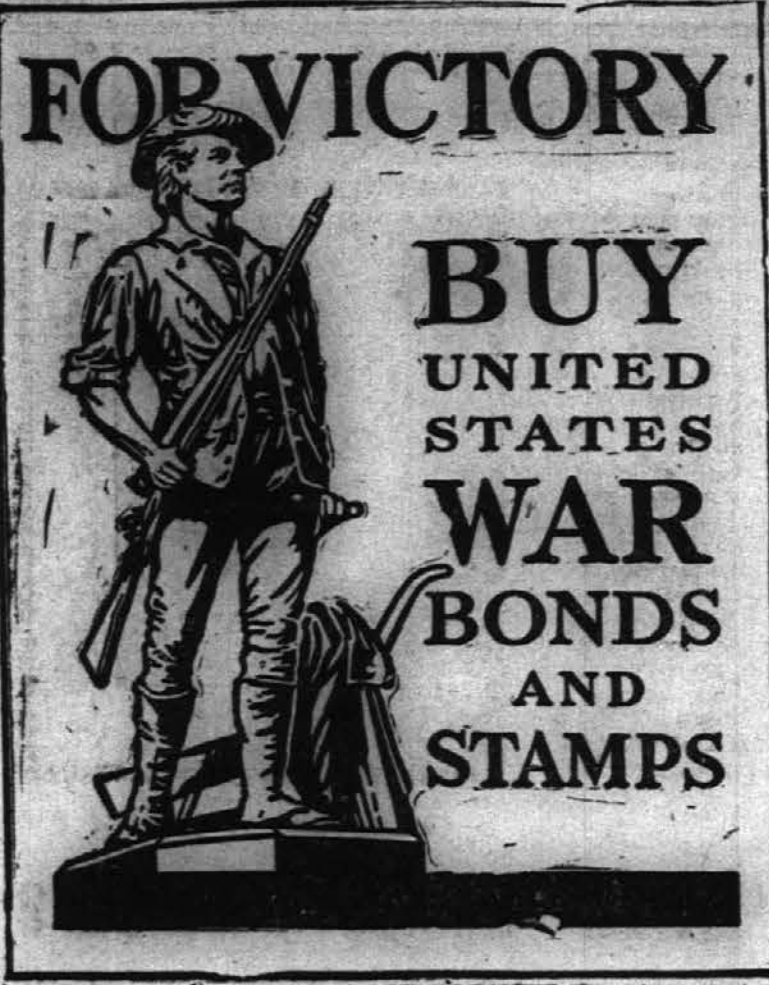
Zgodilo se je v nenadni nepremišljenosti, a tudi korenit premislek bi ne bil nič izpremenil. Ena misel je dušila vse druge: zgodila se je velika nesreča, in sicer po njegovi lastni krivdi, po njegovi lastni neumnosti. Usoda je tako določila. Ni šlo drugače — Dolf je bil tisti! Zlezel je v posteljo. A kmalu so prišli zli duhovi in so ga zasmehovali: "Bedak, zakaj si izpustil Dolfa? Haha! Če bi ga bili zasačili, da krađe, bi bil izgubil svoje mesto in ti bi bil postal konjski hlapec!" A Jan ni hotel slišati ničesar. Ravnal je tako, ker drugače ni mogel. Da bi ušel skušnjavi, se je obrnil v zid; ko se je ogrel, je zaspal. Ko se je prebudil, so bili duhovi nesreče že spet nad njim. In Jan je premišljaj:

"Iz hiše moram!" Kakor breme ga je težila negotovost: kam? Vzravnal se je in obsedel v postelji, po glavi pa so se mu podile misli. Kakor da bi bil pijan, je strmel z bedastim izrazom v stensko uro in na cev pri peči. Fantom je ukazal, naj razcepijo les od stavev in z njim zakurijo. Vrata je imel zaklenjena. Vsak trenotek je pričakoval, da bosta prišla žandar in Vorster in ga prijela. Označeval je samega sebe za tatu in ni prav vedel, kaj bodo z njim napravili. Ni si upal pogledati skozi okno; vsak čas je bil pripravljen, da pobegne skozi male duri. Ker ga je naslednje dni še vedno mučila grozeča misel, da ga vržejo na cesto, se je čutil prisiljenega, da čimprej izgine odtod. V postelji ni našel več pokoja in vse življenje v njegovi hiši se mu je zdelo tuje. Da bi bil sam, je pošiljal fante zdaj sem, zdaj tja. Nazadnje si je vendar upal ven. K Dolfu si ni upal iti. Odločil se je bil, da poišče novo stanovanje, preden pride Vorster in ga vrže na cesto.

Šel je iskat na slepo srečo, a v srcu sam ni verjel, da bi tako hitro našel kje streho. Obupaval je nad brezupnostjo svojega početja, saj niti ni vedel, kako je treba začeti in kaj je treba reči, če človek išče hišo!

Tri srebrnike je vzel iz glinastega lonca in jih vtaknil v žep. Njegovi drhteči prsti so otipavali denar in se ga trdno oklepali, da ne bi zvenketal.

(Dalje prih.)



NAROČITE IN ČITAJTE

lepi zanimivi slovenski družinski mesecnik

"NOVI SVET"

ki prinaša vsak mesec zanimivo in zbrano čtivo za ameriške Slovence.
Stane letno samo \$2.00. Za Kanado in vse ostalo inozemstvo \$3.00 letno.
Naročnino sprejemajo lokalni zastopniki, ali pa jo pošljete direktno na:

UPRAVA "NOVI SVET"
184E W. Cermak Rd., Chicago, Illinois



KRASNA ZGODOVINSKA SLIKA

Velikost 16 1/2 x 12 1/2



Tiskana v večih barvah. Sredi je v vencu sedanjih predsednikov Zdr. držav Franklin D. Roosevelt. Okrog in okrog so slike vseh dosedanjih predsednikov Zdr. držav podpisani s njihovimi lastnoročnimi podpisi. Pod predsedniško sliko vihra v vetru ponosno svednata zastava. Pod zastavo je spominška ploščica in na nji tiskano v okrajavi listina pravic in svobodnin. Slika je v okvirju in v okvirju staklo. Ta slika je lep kras in zgodovinska pomenljivost za vsak ameriški dom. Ker nas naši naročniki za njo poprašujejo, smo jih še nekaj dobili.

Slika stane \$1.50 brez pošiljateljevih stroškov.

Pošiljateljeve stroške plača vsak prejemnik sam, ko se mu dostavi slika po Expressu. To naj vsak, ki bo naročil sliko, vzame na znanje, in dokler zaloga traja z njimi lahko postrežemo onim, ki si jo želijo.

Naročilu je pridržati potreben znesek in ga poslati na:

AMERIKANSKI SLOVENEK
1849 W. Cermak Road, Chicago, Illinois



J. M. Trunk

Do kako čudnih prikaznij prihaja danes, ko je vse precej zmešano!

Fincev je nekaj nad tri milijone. Niso ravno slabi, pri plačevanju dolga so nad vse poštenu — slava jim — in tudi socialne razmere nimajo slabo urejene. Pa so le tudi — tiči ti Finci. Po narodnosti so mongolskega pokolenja. Kri ni voda. Mongolci so tudi Japonci, in zopet kri ni voda pri Japoncih. Ko je Japonce zahrbtvo napadel dobrodušnega Amerikana pri Pearl Harboru, je bilo med Finci prav v vladnih krogih v Helsinkiju dosti veselja, in še šampanjec je tekkel, da jih je dobil Amerikane, dasi Finci pri Amerikancu zavijajo oči. Malo preneglil so se ti Finci, in stric Sam, dobra luša sicer, je malo zagrmel. Seve se mongolski Finci izgovarjajo, ko jim je ušlo pri mongolskem srcu, da je bila vsa vesela roba le navadna veseljaška prireditev, ampak stric Sam, he is not a fool! Od tedaj je tako tako.

Terim je ruski medved strahovit kosmatinec, in kosmat je ta medved. Finci so se-tedaj hudo opekli, ampak Kremlin jim je prešel v kri, in ko je Hitler prišel pod Kremlin, so bili Finci iznova na nogah, dasi so prej tožili, da jim še ščurkov primanjkuje. Zdjaj gre gor in dol pri Fincih: danes jamrajo, bi radi robo poglivali z medvedom, jutri so kakor petelini, kakor kaže vreme v Berlinu.

Saj veste dalje, kako je pri sedanjih Moskovičih. Gor in dol gre ne le pri borbi, tudi pri gledanju na te Moskoviče. Naj bi zmagali, pa ne smejo zmagati, in vsako kosmato dlako vidijo neki na teh kosmatih Moskovičih.

Čudne prikazni vidim jaz pri vsem, tem ker tam doli pod Kupo ne morejo pozabiti, da so Moskoviči napadli te nedolžne Fince tiste dni, in označujejo vsemu svetu, da bodo ti Moskoviči ves svet požrli z dlako in kostmi vred, in so se spomnili svoje pandurske vloge v službi avstrijskih cesarjev — sluga ponižni — in so se odpravili s Hitlerjem vred na križarsko vojsko tja v lovske poljane ruskega medveda. Ampak vsaj pri Stalingradu je bila klofuta, da ščemi, moralna klofuta pa bo ostala, dokler se bo govorilo o suženjskih dušah tam doli pod Kupo.

To so prikazni danes, jutri utegnemo še druge doživeti, ker možgani počasi delujejo, če so sploh pri delu.

To je eno pri tistih Fincih

Drugo je, da so Finci gledali Rusom pri oknu v kuhinjo, tako blizu so jim postavili meje pri Leningradu. Pa bi bili ti Finci radi prišli spat v posteljo na Kremlinu, kakor je Hitler spal v postelji na Hradšinu tiste dni. Taka roba gre v glave. In tedaj se je zganil ruski medved. Ne morejo temu medvedu odpustiti. Kratkoma je baje napadel te mirne in poštene Fince, to se sliši dan na dan v krogih, ka-

IZ SLOV. NASELBIN

(Nadaljevanje z 2. strani)

predne Slovenske, št. 137 SNPJ; Napredni Slovenci, št. 5 SDZ; Naprej, št. 5 SNPJ; Novi Dom, št. 7 SDZ; Progressivne Slovenke, št. 2; Ribnica, št. 12 SDZ; Slovan, št. 3 SDZ; Slovenec, št. 1 SDZ; Slovenske Sokolice, št. 442 SNPJ; Socijalistični klub, št. 27; Spartans, št. 576 SNPJ; Srce Marije (staro); Sv. Ana, št. 4 SDZ; Sv. Cirila in Metoda, št. 18, SDZ; Sv. Jamez Krstnik, št. 37 ABZ; Sv. Vid, št. 25 KSKJ; Presv. Srce Jezusa; St. Clair Grove, št. 98 WC; Slovenska narodna čitalnica; Svobodni Slovence, št. 2 SDZ in Vodnikov Venec, št. 147.

Dalje se poziva, da pošljejo na ta sestanek tudi svoje zastopnike sledeči časopisi: Ameriška Domovina, Glasilo KSKJ, Glas, Zarja, Enakopravnost in Nova Doba, katerih uredniki spadajo v širši odbor Slovenskega ameriškega narodnega sveta.

Svoje zastopnike naj pošljejo članice Slovenske ženske zveze in članstvo Slovenske zapadne zveze in St. Clairskem okrožju. Tako se vabi zastopnike Glasbene matice, fare sv. Vida, North American Bank Co., St. Clair Savings and Loan Co. in vse druge obstoječe in organizirane slovenske skupine, klube ali društva katerih imena bi slučajno pozabili imenovati. Vsi bodo dobrodošli in vsi so poklicani k temu delu.

Namen in delo Slovenskega ameriškega narodnega sveta je pomagati našemu zasužnje-nemu narodu v domovini do združenja vse slovenske zemlje in do svobode in miru, ki bo stalen in pravičen. Mi ameriški Slovenci kot ameriški državljani želimo našim bratom in sestram onkraj morja prav tako svobodo in prostost, kakršno mi uživamo v svobodni

in demokratični ameriški republiki.

Vsak društveni odbornik, ki se bo udeležil tega sestanka, naj se zaveda, da se s tem ne zavezuje nobenega društva, ampak bo to le sestanek, kjer se pogovorimo in izmenjamo naša mnenja, kaj bi bilo najbolj priporočljivo. S takim priporočilom se boste vrnili k svojim društvom ter jim poročali glede vsega provizoričnega dela in načrtov, katere bo osvojila skupna seja.

To bo prva in ustanovna seja, na kateri se bo izvolilo provizoričen odbor, katerega naloga bo, da organizira podružnico SANS-a in izvede volitve stalnega odbora, ko bodo društva izvolila svoje stalne zastopnike ali zastopnice.

Ne pozabite datum — 30. aprila — ob osmi uri zvečer v dvorani št. 1 SND, novo poslopje.

Pridite vsi, posebnih povabil se ne bo pošiljal na posamezna društva.

Za upravni odbor Slovenskega narodnega doma:

Janko N. Rogelj, predsednik;
Frank Oglar, podpredsednik;
John Tavčar, tajnik;
Leo Kushlan, blagajnik.

NAD 13,000 PREMOGARJEV ŽE IZOSTALO OD DELA

(Nadaljevanje s 1. strani)

tankov, topov in orožja, kakor ga dobi ob normalnem obratu.

John Lewis ni pokazal dosedaj še nobenega znamenja, kaj misli napraviti. Med tem pa grozijo tudi premogarji v Alabami, Illinoisu in Indiji, da bodo v soboto odšli na stavko, razun če pride do poravnave.

Nekateri krogi pričakujejo, da bo posegel v spor predsednik Roosevelt sam, da to tako nepotrebno prerokanje zaključiti v tem usodnem nevarnem času.

Tiskarska dela

vse vrste točno in lično izvršena izdeluje naša tiskarna za organizacije, društva, trgovce in podjetja. Mi izdelujemo lepe tiskovine v več barvah. Dajte vaše prihodnje naročilo za tiskovine nam in prepričajte se o naši tozadevni postrežbi.

TISKARNA AMERIKANSKI SLOVENEK
1849 WEST CERMAK ROAD, CHICAGO, ILLINOIS